

Piotr Chlebowicz

Sprawozdanie z II Ogólnopolskiego Kongresu Analityków Informacji (7 marca 2012 r., Warszawa)

W dniu 7 marca 2012 r. Centrum Badań nad Terroryzmem Collegium Civitas zorganizowało II Ogólnopolski Kongres Analityków Informacji. Przedsięwzięcie to stanowiło zarazem okazję do zaprezentowania idei powołania Instytutu Analizy Informacji i Stowarzyszenia Analityków Informacji. Kongres rozpoczął się od wystąpienia K. Liedla, który zauważył, że przekształcenia struktury społecznej wywołane rewolucją informacyjną kreują nowe wyzwania w zakresie pozyskiwania, gromadzenia i oceny informacji. Zagadnienie to staje się szczególnie istotne w kontekście bezpieczeństwa wewnętrznego państwa oraz jego polityki zagranicznej. Potencjał generowany przez zmiany technologiczne obejmuje, oczywiście, również sektor prywatny (biznes, media). Społeczeństwo informacyjne wymaga także nowych profesji uwzględniających techniki pracy z informacją. Inicjatywy Collegium Civitas mają na celu stworzenie infrastruktury dydaktycznej i eksperckiej w obszarze metodologii, standardów oraz etyki analityka informacji.

Merytoryczna część kongresu rozpoczęła się wystąpieniem dr. T. Aleksandrowicza, który omówił zagadnienia związane z cyklem analitycznym koncentrując się na jego typologiach i kryteriach. Referent przedstawił koncepcje stosowane przez CIA i NATO, a także różnorodne ujęcia akademickie. T. Aleksandrowicz zaznaczył, że klasyczny cykl analityczny, zwany także cyklem wywiadowczym, składa się z takich segmentów, jak zadaniowanie (w zależności od nomenklatury nazywane też planowaniem i kierowaniem), gromadzenie i weryfikacja danych, ich analiza i dystrybucja. Warto zwrócić uwagę, że obecnie obserwuje się niekorzystną tendencję polegającą na zwiększaniu się dystansu pomiędzy poszczególnymi ogniwami cyklu analitycznego. Dotyczy to zwłaszcza etapu pozyskiwania informacji i ich opracowywania. Równolegle powstaje problem wiarygodności produktu analitycznego, który opiera się na danych podlegających szybkiej dezaktualizacji.

Ponadto referent wskazał na czynniki warunkujące sukces pracy analitycznej. Wyróżnił tu zarówno cechy osobowe analityka, jak i charakter organizacji, w jakiej jest on zatrudniony. Wśród zmiennych związanych z osobą analityka T. Aleksandrowicz wskazał doświadczenie, wykształcenie i wyszkolenie. Mimo popularności modeli matematycznych należy podkreślić, że wciąż istotnym czynnikiem cyklu wywiadowczego pozostaje intuicja.

Wśród czynników związanych z wewnętrzną strukturą instytucji będącej miejscem pracy analityka należy uwzględnić złożony kompleks takich zmiennych, jak zasoby kulturowe, tradycja, tabu i hierarchia danej organizacji. Ważnymi aspektami są także komunikacja i stanowisko decydentów. Zdarzają się bowiem sytuacje, że decydenci nie potrafią precyzyjnie określić przedmiotu analizy lub potrzebują analizy dla uzasadnienia już wcześniej podjętej decyzji.

Dr W. Filipkowski natomiast omówił część wyników jednego z programów badawczych realizowanych w ramach Polskiej Platformy Bezpieczeństwa Wewnętrznego¹,

¹ Zob. szerzej: E. W. Pływaczewski, Z. Rau, *The Polish Platform for Homeland Security – a Pioneer Initiative for Up-to-date Security in The European Union*, w: E. W. Pływaczewski (red.), *Current Problems*

dotyczących zagadnienia tzw. otwartych źródeł informacji. Skoncentrował się tu na zagadnieniu kryteriów wiarygodności uznawanych wśród internautów. Okazuje się, że środowiska akademickie i eksperckie cieszą się wysokim zaufaniem ankietowanych. Należy także odnotować zjawisko tzw. efektu śnieżnej kuli, polegającego na tym, że w miarę upływu czasu pierwotny komunikat zawierający surowe dane obrasta w komentarze i interpretacje, co w znaczący sposób utrudnia analizę.

Wystąpienie kolejnego prelegenta, dr. K. Liedla, dotyczyło analizy decyzyjnej w administracji publicznej. Referat miał charakter czysto akademicki. Warto odnotować jedynie zaznaczone w nim rozróżnienie na decydenta formalnego i rzeczywistego. Jest to interesujący przyczynek do badań nad procesami decyzyjnymi w ośrodkach władzy, w szczególności zaś nad rolą doradców na przykład w gabinetach politycznych ministrów.

Kolejny referat – P. Piaseckiej – dotyczył technik analitycznych zaprezentowanych na przykładzie techniki „Team A i Team B”. Mimo bogatej retoryki wystąpienia, należy jednak stwierdzić, że referentka nie wskazała na istotę tej techniki. Zauważyła natomiast, że sens wszystkich typologii sprowadza się praktycznie do oceny efektów pracy analitycznej przez zespół ekspertów, który nie był zaangażowany w sporządzenie konkretnego produktu analitycznego. Zapewnia to obiektywizm i dystans do raportu analitycznego będącego przedmiotem weryfikacji.

Po referacie autorstwa J. Talarowskiego dotyczącym dezinformacji Ł. Kister omówił problematykę bezpieczeństwa informacji w pracy analityka. Wystąpienie to skupiło się na aferze związanej z Wikileaks. Referent podkreślał, że ochrona informacji dotyczy samej informacji, a nie jej nośnika. Ł. Kister, charakteryzując sylwetkę sprawcy wycieku danych (Bradley Manning) wskazał, iż służby amerykańskie popełniły kardynalny błąd, powierzając dostęp do wrażliwych danych człowiekowi, który dwukrotnie został odrzucony przez psychiatrów jako osoba, która nie daje rękojmi zachowania tajemnicy. Prelegent trafnie zauważył, że analityk informacji to zawód zaufania publicznego.

Ostatnim referentem był Ł. Kulesza z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych. Jego wystąpienie dotyczyło relacji pomiędzy administracją publiczną i ekspertami zewnętrznymi. Problemem, który pojawia się w kontaktach świata eksperckiego z kręgami decyzyjnymi, są rozbieżne oczekiwania. Eksperci mają poczucie, że ich ekspertyzy nie mają wpływu na działania administracji, decydenci zaś dostrzegają niewielką przydatność oferowanych produktów analitycznych. Szczególnie częstym zarzutem formułowanym pod adresem ekspertów jest stwierdzenie, że *analiza kończy się tam gdzie powinna się zaczynać*. Niemniej jednak podkreśla się także, że realia, w jakich funkcjonuje administracja, nie sprzyjają realizowaniu długofalowych strategii opartych na kompleksowych analizach.

Reasumując, na obradach Kongresu zaprezentowano interesujące punkty widzenia, zwłaszcza że część referentów opierała się na doświadczeniach praktycznych związanych z wykorzystywaniem technik analizy informacji w procesach decyzyjnych. Można założyć, że interdyscyplinarny obszar badawczy dotyczący informacji będzie sukcesywnie się rozszerzał.